

Klimaatdag

Samen voor fossielvrij

2 mei 2024 | Heusden-Zolder

vvsg

**heusden
zolder**

Vlaanderen
is energie en klimaat

Technische assistentie hubs (TEAH) - naar een energietransitie voor iedereen

Kris Moonen | regisseur energie-efficiëntie patrimonium en renovatie

Netwerk Klimaat

kris.moonen@vvsg.be

+32 485 52 71 98

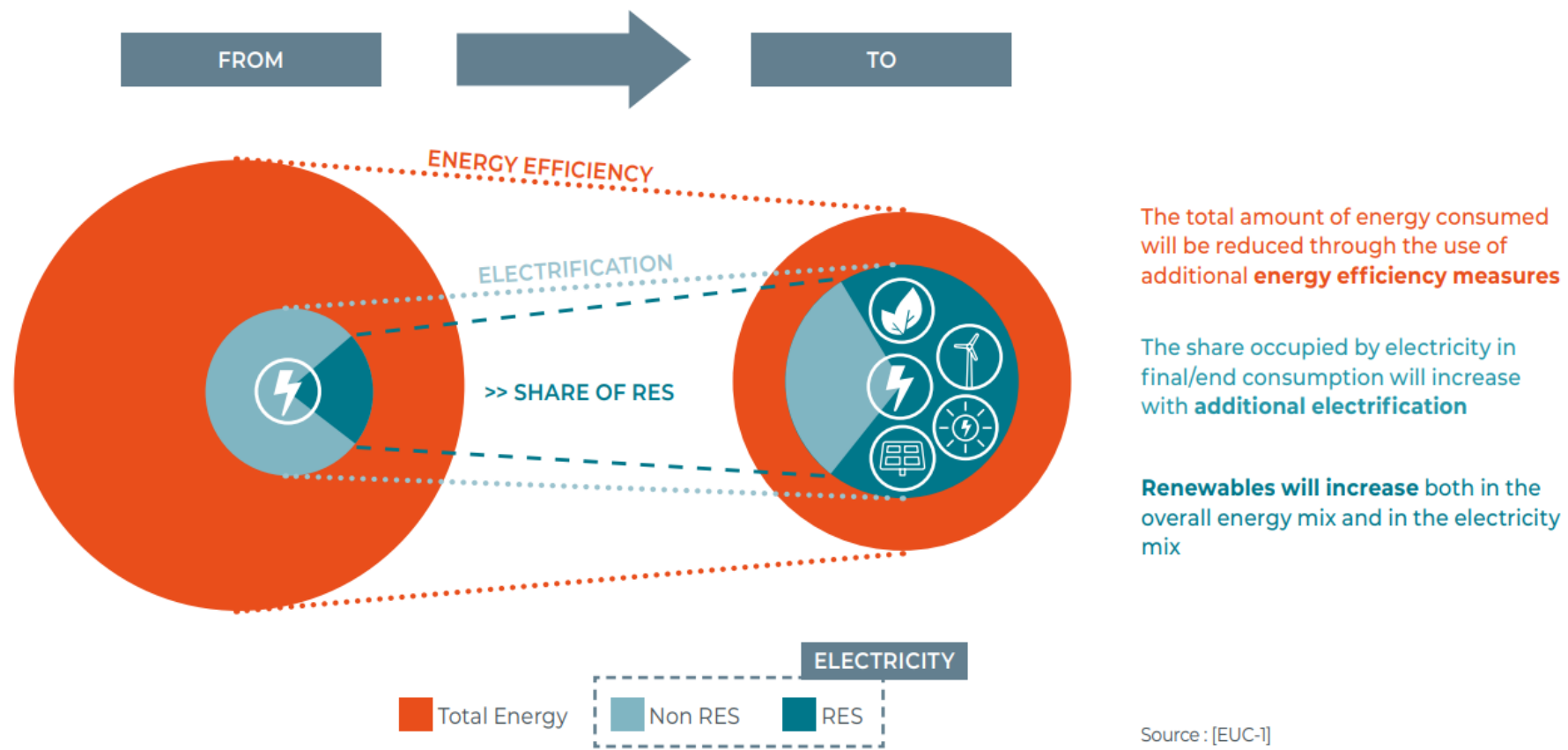
vvsg

heusden
zolder

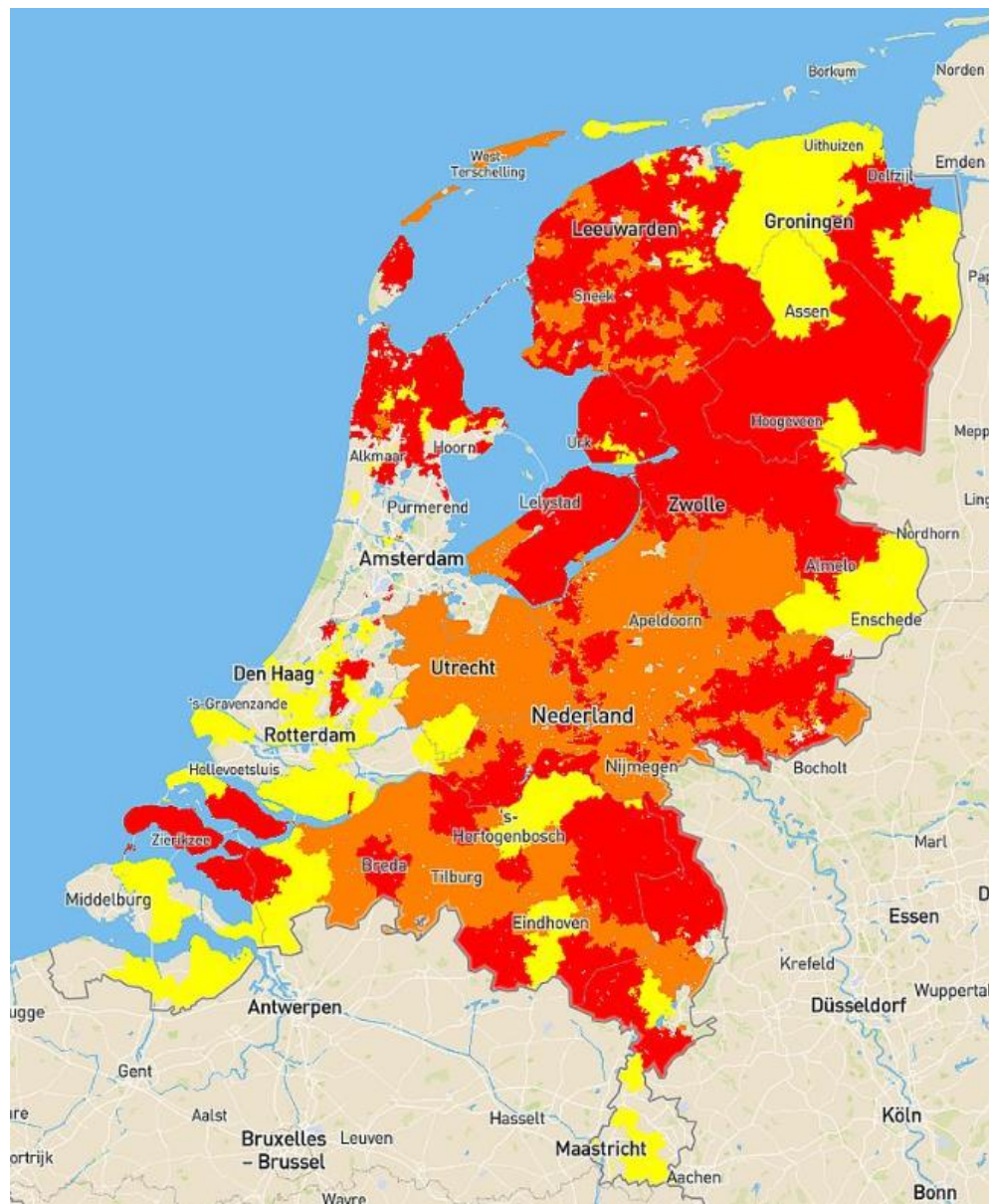
Pad naar 2030 – 2050? energie efficiëntie én hernieuwbare energie versnellen

[FIGURE 2-1] — TRENDS IN THE ENERGY SECTOR NEEDED TO ACHIEVE THE AMBITION OF A NET-ZERO SOCIETY

Het (onvoldoende) netwerk effect !

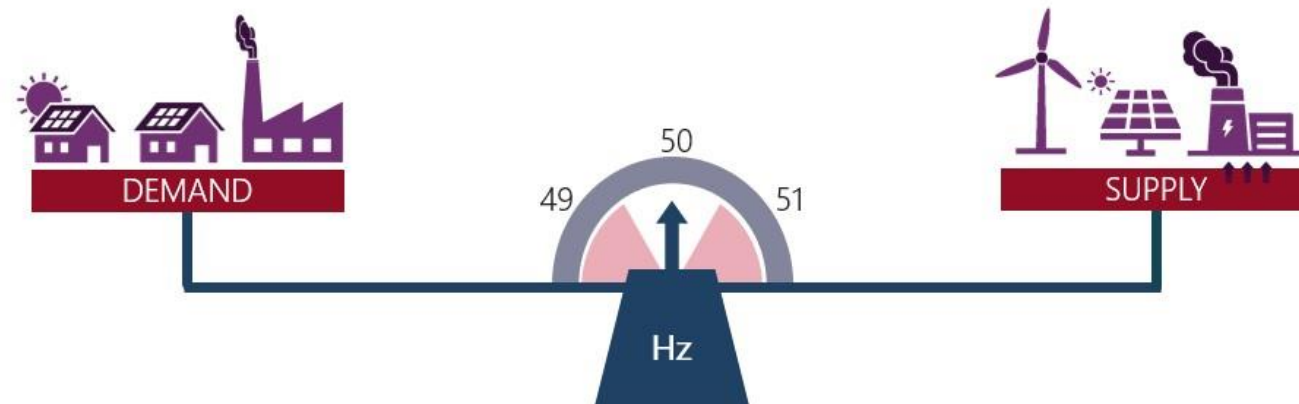
REM OP EXTRA
(HERNIEUWBARE) OPWEK:
PV, wind...

REM OP EXTRA
(ELEKTRIFICATIE) VRAAG
Warmtepompen, Ev's...

Het energiesysteem in (on)balans + opvangen van variabele, hernieuwbare energiebronnen

Frequentiestoring = te lage frequentie ($<49\text{Hz}$), zeer uitzonderlijk, maar onverwacht én snelle reactie nodig door tot 10 schijven meteen af te schakelen

Schaarste = te weinig stroom, eerder voorspelbaar, meer tijd om vraag en aanbod terug in balans te brengen of gedeeltelijke afschakeling voor te bereiden.

sessie A4

EHBE

Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen

Dominiek Vandewiele | programmamanager Energietransitie
Intercommunale Leiedal

VVSG

**heusden
zolder**

Technische Assistentiehubs Energiegemeenschappen (TEAH)

Aanbieden van technische assistentie aan eenieder die het initiatief neemt om toegang tot activiteiten van energiegemeenschappen te voorzien:

- burgers,
- lokale besturen en
- KMO's

TRAJECTBEGELEIDING

Technische Assistentiehubs Energiegemeenschappen (TEAH)

Initiatiefnemers EG

- Ondersteuning via lokale besturen

Lokale besturen

- 89 LEKP 2.1-gemeenten: trekkingsrecht op trajectbegeleiding
- Niet-LEKP 2.1-gemeenten: projectideeën aanmelden
- Energiehuizen als een touchpoint

12 Technische Assistentiehubs

- Georganiseerd op niveau van referentieregio's
- Trajectbegeleiding
- Onderlinge kennisopbouw & kennisdeling
- Regionale stakeholders

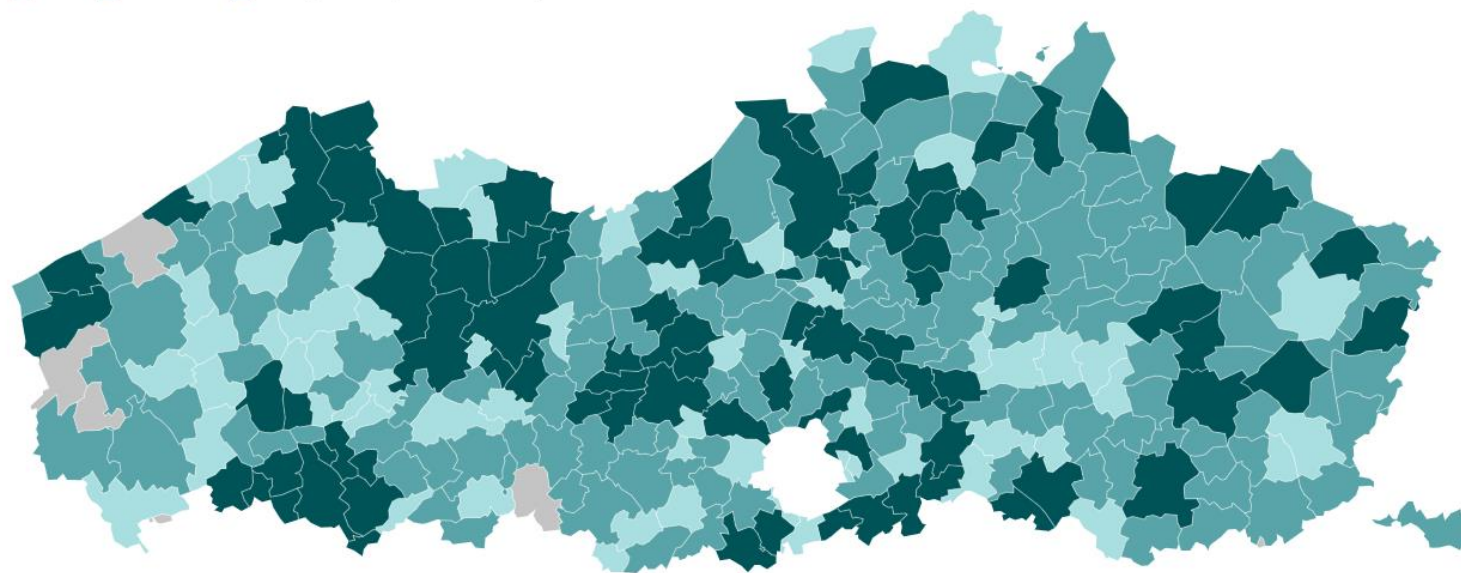
- DDS
- Haviland
- Interleuven
- Interwaas
- IGEAN
- IGEMO
- IOK
- Leiedal
- SOIvA
- Energiehuis Limburg
- VENECO
- Vliinter (VVSG)
- WVI

#EHBE

LEKP 2.1

LEKP 1.0 LEKP 1.0 en 2.0 LEKP 1.0, 2.0 en 2.1 Geen ondertekening

Created with Datawrapper

1/500 burgers toegang geven tot activiteiten energiegemeenschappen

Over energiegemeenschappen

Purpose of empowering consumers

- Can be an effective tool to increase **public acceptance** of new projects
- Mobilise **private capital** for the energy transition
- Could be a tool to increase **flexibility** in the market
- **Transform** consumers into **energy citizens** by involving them actively in energy decision-making through energy communities

Van “energieconsument” naar “actieve gebruiker”

- individuele actieve gebruikers (prosument)
- collectieve actieve gebruikers
- de energiegemeenschap: eerder een social concept dan winstgedreven

→ nieuw speelveld tussen de grootschaligheid van de energiesector en het individuele in

→ Eenergiegemeenschappen zouden moeten komen met nieuwe privileges, rechten en verantwoordelijkheden

#EHBE

Over energiegemeenschappen

ENTITEITEN

Juridische vorm: CV's, NV's,
VZW's, CVBA, mede-eigendom...

ACTIVITEITEN

Vb. produceren, energiedelen,
energiediensten...

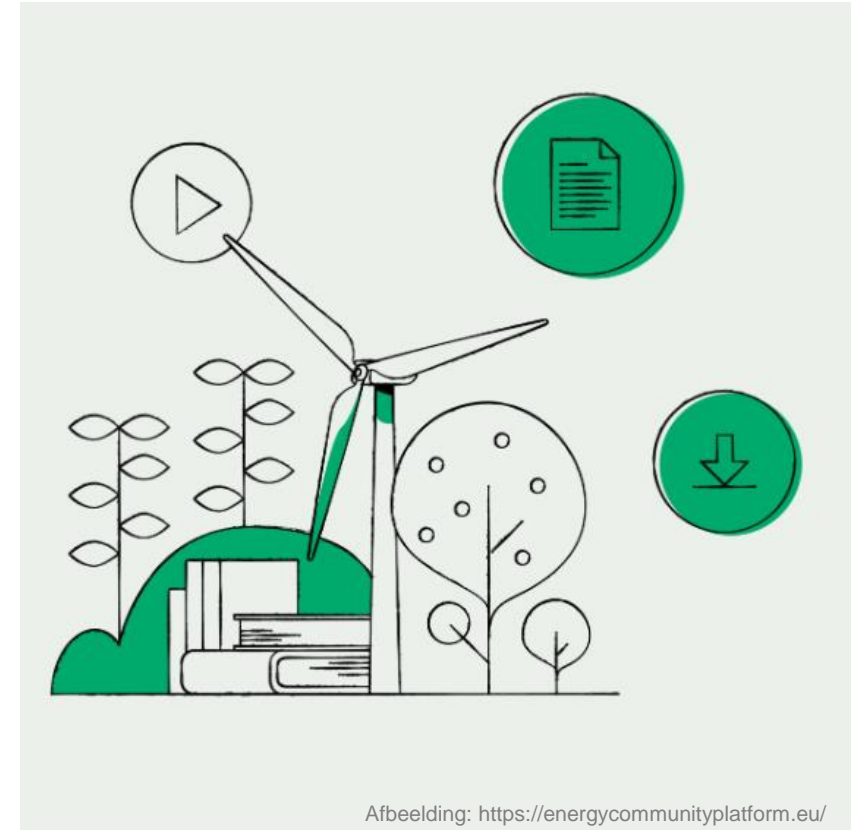

Over energiegemeenschappen

Mogelijke activiteiten

- ✓ energie produceren uit een installatie
- ✓ het zelfverbruik van de energie
- ✓ energie opslaan
- ✓ energie(efficiëntie) diensten aanbieden of eraan deelnemen
- ✓ optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie
- ✓ de energie verkopen
- ✓ oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden
- ✓ energiedelen

Maar: wat is voor een gemeenschap vandaag wel mogelijk (of meer haalbaar), in vergelijking met gisteren?

Afbeelding: <https://energycommunityplatform.eu/>

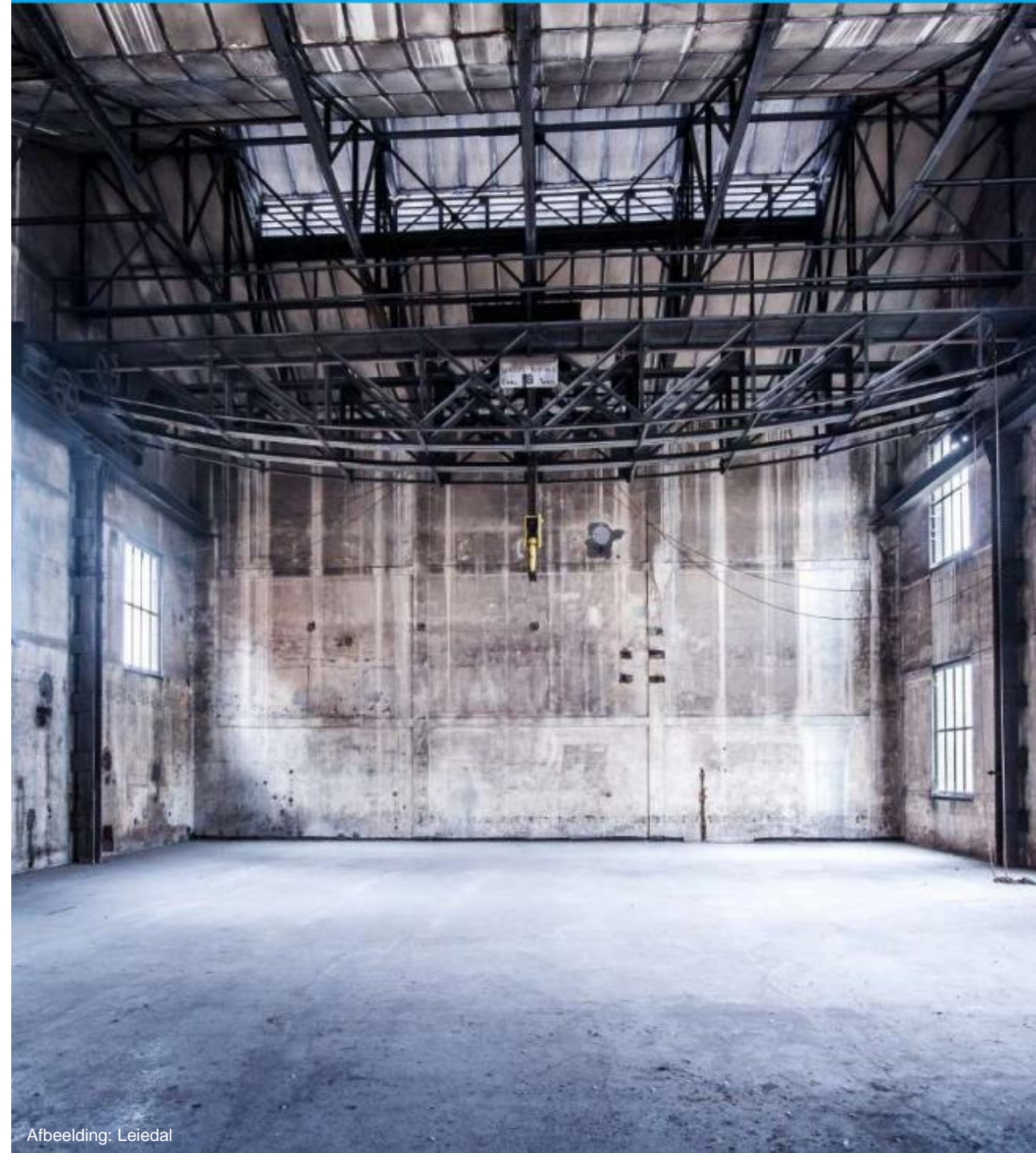
#EHBE

Over energiegemeenschappen

Energiegemeenschappen zijn maatschappelijk wenselijk

Het is nogal complex, en er lijken nog veel paradoxen rond energiegemeenschappen

Use cases zijn momenteel nog beperkt

Projectdoelstelling TEAH

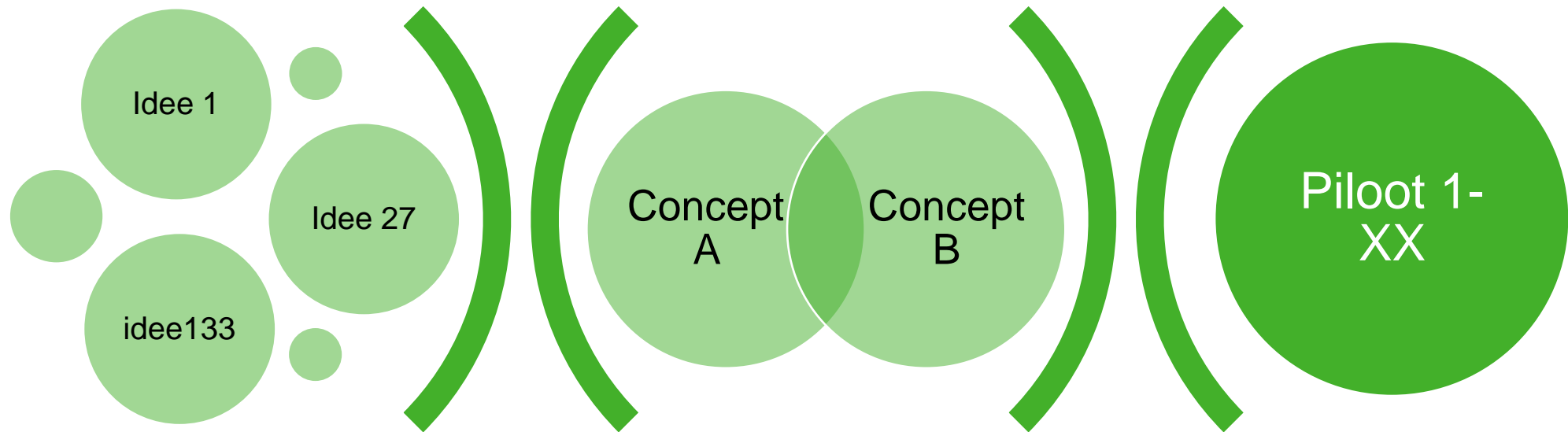
Er kan ondersteuning zijn bij het proces, maar eveneens met specifieke knowhow rond energetische, technische, economische, juridische, organisatorische... uitdagingen. Door technische assistentie in de ontwikkelings- en opstartfase van energiegemeenschappen, moeten meer activiteiten van energiegemeenschappen **opgestart en opgeschaald worden in Vlaanderen** en zo bijdragen aan een hogere participatie van (kwetsbare) burgers in de energietransitie.

De activiteiten beogen in eerste instantie de vermindering van het **risico op energiearmoede** en kunnen betrekking hebben op onder andere energiedelen, energiebesparing en flexibiliteit.

Lokale besturen als eerste aanspreekpunt voor burgers, verenigingen, KMO's... die energiegemeenschappen wensen op te zetten

- 1/500 burgers
- investeringshefboom van minimaal 1:10
- Tegengaan van energie-armoede (bereik 29,6%)

Experiment + opschaling trajecten

IDEE
580

CONCEPT
387

PILOOT
193 – 290 (+3j)

Eerste Hulp bij Energiegemeenschappen in de praktijk

Eerste hulp bij energiegemeenschappen

Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen (EHBE)
 Heb je een idee of al je een initiatief nemen om samen met anderen energie op te wekken, te delen, op te slaan of efficiënt in te zetten? Via Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen biedt de streekintercommunale of energiehuus je de nodige kennis, begeleiding en coaching aan.

Een energiegemeenschap is gericht op duurzame oplossingen rond energiedelen, energieopslag, opslaatdienen, elektrische mobiliteit, energiebesparing of energie-efficiëntie.

Het doel?

- De productie van hernieuwbare energie opdoymen om het klimaat te helpen
- Energie via lokale samenwerking voordeliger en toegankelijk maken voor iedereen, ook kwetsbare groepen

Voor wie?

- Lokale besturen, DCMW's en energiehuizen
- Kluis
- Scholen, zorginstellingen, verenigingen
- Coöperaties, Verenigingen van Mede-Eigenaars, burgers...

Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen
 Heb je een idee of al je een initiatief nemen om samen met anderen energie op te wekken, te delen, op te slaan of efficiënt in te zetten? Via Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen biedt de streekintercommunale of energiehuus je de nodige kennis, begeleiding en coaching aan. Een energiegemeenschap is gericht op duurzame oplossingen rond energiedelen, energieopslag, opslaatdienen, elektrische mobiliteit, energiebesparing of energie-efficiëntie.

Het doel?

- Het inzetten hernieuwbare energie opdoymen om meer CO2-uitstoot te verminderen.
- Energie via lokale samenwerking voordeliger en toegankelijk maken voor iedereen, ook kwetsbare doelgroepen.

WVI neemt deel aan technische assistentiehub Eerste hulp bij energiedelen
 De Vlaamse overheid heeft een technische assistentiehub opgericht om lokale besturen te helpen die werk willen maken van energiedelen. De hub wordt beheerd door de Vlaamse intercommunales. Ook WVI krijgt een budget om energiedelen te faciliteren en te begeleiden.

De technische assistentiehub past in het Lokale Energie- en Klimaatplan (LEKP) dat de Vlaamse overheid in 2021 had gelanceerd. Gemeenten die het past ondersteunen, krijgen financiële steun om de transitie in het energie- en klimaatbeleid concreet vorm te geven. WVI trok tot het klimaatplan toe als ondersteunende partner met onze brede expertise begeleidt en onze gemeenten om hun streefdoelen water te maken.

DE INTERCOMMUNALES ORGANISEREN
 In 2022 had het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) in het LEKP 2.0 of enkele doelstellingen van het past aangehecht. Dit gebeurde in 2023 opnieuw, met het LEKP 2.1, dat vooral inzet op collectieve renovatie en hernieuwbare energie. Gemeenten die het LEKP 2.1 ondersteunen, verdienen zich er onder meer toe om tegen eind 2025 1 op de 500 inwoners toegang te geven tot de activiteiten van een energiegemeenschap. Dat is een ambie waarom de partners – bedrijven, overheden, burgers – zich verenigen om hernieuwbare energie lokaal te produceren en ook maximaal lokaal te delen en te verbruiken. Om de gemeenten daarin te ondersteunen, richtte ABB een technische assistentiehub op. Doordat voor de periode 2024-2026 voor heel Vlaanderen 3 miljoen euro uitgetrokken.

Voor de praktische uitwerking van de technische assistentiehub boden VVSG en Vlieter – het samenwerkingsverband van de Vlaamse intercommunales – zich bij ABB als partner aan, omdat ze al heel wat ervaring en kennis opboorden met energiegemeenschappen. Zo hebben WVI en Leiedal de formule van de energiegemeenschap verland op bedrijvenreinen, in de Europese projecten BESSP en LECSA, en heeft VVSG (regio Dendermonde) ervaring met energiedelen onder zelfde situaties, dat tussen verschillende gebouwen van het gemeentelijke patrimonium. Bovendien had ABB inhuur referentieragie's afgeleid als streekintercommunale en in andere WVI-landen. Het doel is de stuurgroep van de assistentiehub – met o.a. Leiedal (projectleider), VVSG, WVI en ABB – te ondersteunen met financiële ondersteuning het project krijgt.

Ten slotte wordt ook een kennishub opgericht, die alle kennis en expertise rond energiegemeenschappen en energiedelen samenbrengt die intercommunales en andere actoren inhuur hebben opgebouwd. Het is de bedoeling dat intercommunales die kennis van partners in de hub kunnen oorboren en goede praktijken kunnen overnemen en afschalen, zodat zij projecten oclen en de ondersteuning kunnen begeleiden.

INNOVATIE EN MAATREK
 Het concept energiegemeenschap kan ook worden vermeld tot energiedelen. Energiegemeenschappen zijn momenteel immers moeilijk realiseerbaar door de complete randvoorwaarden staan tegenover de extra kosten nauwelijks sociaal. Energiedelen is minder complex. Een gebouw van de gemeente waar zonnepanelen op liggen maar dat zelf weinig energie nodig heeft, kan de

opgewekte energie bijvoorbeeld delen met de buurt, of een gemeente kan energie delen tussen verschillende van haar eigen gebouwen.

In ons werkgebied hebben negen gemeenten het LEKP 2.1 ondersteund: Veurne, Koksijde, Oostende, Brugge, Kortrijk, Knokke-Heist, Dendermonde, Roeselare en Zegem. De focus van de technische assistentiehub ligt op die gemeenten. WVI krijgt een vast budget van 150.000 euro om de komende drie jaar in die negen gemeenten het energiedelen te faciliteren en actief te begeleiden.

KENNISDELEN
 Daarnaast beschikt de assistentiehub ook over een vast budget voor projectaanpak in verband met energiedelen. Alleen organisaties – scholen, IVT's, bedrijvenverenigingen, gemeenten die LEKP 2.1 niet hebben ondersteund – kunnen een projectaanpak afmaken en anderen WVI-landen het doel is de stuurgroep van de assistentiehub – met o.a. Leiedal (projectleider), VVSG, WVI en ABB – te ondersteunen met financiële ondersteuning het project krijgt.

Ten slotte wordt ook een kennishub opgericht, die alle kennis en expertise rond energiegemeenschappen en energiedelen samenbrengt die intercommunales en andere actoren inhuur hebben opgebouwd. Het is de bedoeling dat intercommunales die kennis van partners in de hub kunnen oorboren en goede praktijken kunnen overnemen en afschalen, zodat zij projecten oclen en de ondersteuning kunnen begeleiden.

Energiehuus Limburg
 e@energiehuuslimburg.be
 049 36 37 31

Energiehuus Limburg
 e@energiehuuslimburg.be
 049 36 37 31

Eerste Hulp bij Energiegemeenschappen in de praktijk

Initiatieven uit LEKP2.1 gemeente:

- Trekkingsrecht van €0,395/inwoner voor dienstverlening (trajectbegeleiding)
- Ideeën bespreken met de eigen Technische Assistentiehub
- Aanmelding doen via webform
- Eerste filtering van projectideeën
- Uitwerking van projectconcept a.d.h.v. checklist & zelfevaluatie
- Scoring adhv criteria (sociaal, ecologisch, technologisch, economisch, haalbaarheid en opschaalbaarheid,...)
- Vraag om vrijgave van trekkingsrecht via stuurgroep
- Uitvoeren van begeleidingstraject
- Evaluatie & opschaling

Initiatieven uit alle steden en gemeenten:

- Geen trekkingsrecht
- Gelijkaardig proces van idee naar concept
- Stuurgroep kent middelen toe voor trajecten

The image shows a screenshot of a web form titled "Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen Aanmelding". The form is set against a dark background with white text. It includes an introductory paragraph explaining the energy market's changes and the need for support. Below this, there are five numbered questions, each followed by a text input field. The questions are: 1. Who is initiating this? 2. Contact person of the initiator? 3. Give the project a name! 4. Short description of the project? 5. Location (city/municipality)?

**Eerste Hulp Bij Energiegemeenschappen
Aanmelding**

Energiemarkt in volle verandering, activiteiten van energiegemeenschappen, energiearmoede, wetgeving, technische randvoorwaarden... het kan wel eens complex lijken.

Maar geen nood, je kan gratis begeleiding krijgen als je van plan bent om één of meerdere activiteiten op te starten die een energiegemeenschap kan uitvoeren.

Je krijgt deze ondersteuning van één van de partners in Vlaanderen, elk het aanspreekpunt voor een groep steden en gemeenten. Vul hier je vraag in, en we nemen contact met je op. We bekijken samen welke ondersteuning je nodig hebt en of we deze kunnen bieden.

O ja, wil je meer te weten komen over energiegemeenschappen en welke activiteiten ze kunnen uitvoeren, check dan hier de website van de VREG <https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen>

* Vereist

1. Wie neemt er dit initiatief? *

Wie is de trekker, het aanspreekpunt? Is dit een natuurlijk persoon, een organisatie, een bedrijf, een vzw, een cooperatieve, een lokaal bestuur...?

Voer uw antwoord in

2. Contactpersoon van de trekker *

De naam en het e-mail adres waarmee we je kunnen contacteren.

Voer uw antwoord in

3. Geef uw project een naam! *

Voer uw antwoord in

4. Korte omschrijving van het project *

Voer uw antwoord in

5. Locatie (stad/gemeente) *

Eerste Hulp bij Energiegemeenschappen in de praktijk

Wel

- Brede informatie / educatie / FAQ / infomomenten / community building...
- Capaciteitsopbouw CT - training - begeleiding - technisch én sociaal
- Actie faciliteren: ideeën - concepten - pilots - experimenten – opschaling
- Toeleiden en ontwikkelen van type contracten, sjablonen, oplossingen...
- Toolkit inzetten en uitbouwen
 - Businesscases en maatschappelijke valorisatie – POC's
 - Platform(en) matching – sturing
- Beleid en regelgeving : finetunen, capteren en evacueren.

Niet

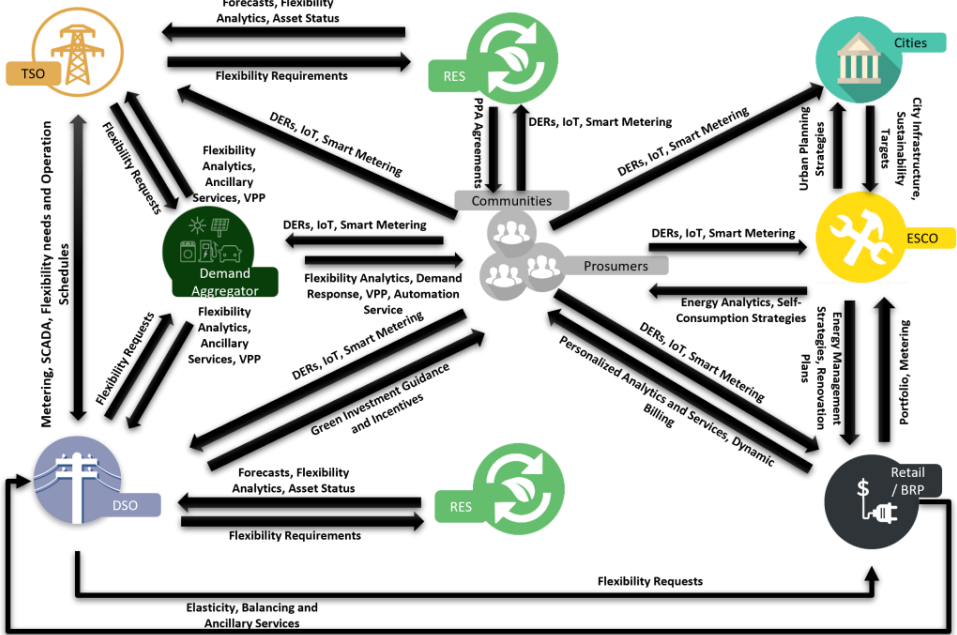
Toolbox

PPA's & energiecontracten

- Onderzoeksvraag: Kan een gemeente energiedelen ondersteunen, versterken of een zinvol alternatief bieden via PPA's of innovatieve energiecontracten
- uitwerken van draaiboek

Digitale tools en platformen

- Doel - Nagaan waar en welke tools ons maximaal kunnen ondersteunen om concrete projecten te realiseren

6 eerste use cases

1. **Appartementsgebouwen & mede-eigendommen** : gericht op appartementsgebouwen en mede-eigendommen, gaande van plaatsen fotovoltaïsche cellen (PV), de verkoop / delen binnen mede-eigendom, toevoegen laadinfrastructuur en/of gedeelde elektrische voertuigen (EV), collectieve warmte(pomp) en energie efficiëntie maatregelen - begeleiding
2. **Eigenaar-huurder hernieuwbare energie en energiedelen** : Kan gaan over de prefinanciering van PV-installaties, het delen van energie tussen eigenaars en huurders, het plaatsen van laadinfrastructuur met of zonder de betrokkenheid van het lokale bestuur.
3. **Energiedelen zelfde titularis voor publieke gebouwen** : richt zich op de maximale uitrol hernieuwbare energie in het publieke patrimonium, energiedelen zelfde titularis en benutten van de injectiestromen voor extra maatschappelijke meerwaarde.
4. **Inclusieve energie-efficiëntiediensten** : gericht op inclusieve energie-efficiëntiediensten zoals Papillon, energie renovatiediensten, ThermoVault, enz. Het werkt samen met SAAMO / Steunpunt Armoede bestrijding en volgt bij voorkeur het NIVEA-principe bij invulling van deze diensten voor en door de doelgroep.
5. **Flexibiliteit en actieve sturing** : gericht op het optimaliseren van gebouwen en verbruikers door het beheer van flexibiliteit via actieve sturing of opslag in energieprojecten. Het onderzoekt hoe extra “waarde kan worden gestapeld” binnen lopende of nieuwe projecten...
6. **Thermische Energiegemeenschappen** : Hoe kunnen verbruikers in een geschikte wijk, appartementsgebouw, bedrijventerrein een gezamenlijke thermische activiteit opstarten, waarbij collectieve warmteproductie, het benutten van restwarmte en de verdeling ervan kan worden opgevolgd.

#EHBE

Voorbeeld 1: Appartementengebouwen & mede-eigendommen

PV, elektrisch laden

Quid organisatie van parkeren

Voorbeeld 2: elektrisch laden

Publiek toegankelijke laadpaal gekoppeld aan het gebouw van het lokaal bestuur (voor inwoners, dienstvoertuigen, deelmobiliteit)

Maximaal rekening houden met

- De productieoverschot (bv PV)
- De marktprijs voor elektriciteit
- (Energiedelen zelfde titularis)

Voordelen?

- Nuttig gebruik van productieoverschot
- Bijkomende valorisatie van hernieuwbare energie
- Verdienmodel voor deelwagens

Voorbeeld 3: PV op grote daken

- PV op grote daken maximaliseren
- Energiedelen met omwonenden
- Of via Power Purchase Agreements

Voorbeeld 4: bedrijfsverzamelgebouw

PV productie + elektrisch laden + delen van elektriciteit & verkopen van warmte van collectieve warmtepomp binnen de mede-eigendom

Mede-eigendom als energiegemeenschap?

Lokaal bestuur, burgercoöperatieve, ontwikkelaar, mede-eigendom

Voorbeeld 5: PV op huurwoningen

Huurder & eigenaar

Wie investeert? Wie heeft baten?

Hoe contractueel regelen?

Bilateraal, peer-to-peer of energiegemeenschap?

#EHBE

#EersteHulpBijEnergiegemeenschappen

VVSG

**heusden
zolder**

Vlaanderen
is energie en klimaat

**heusden
zolder**

vvsg netwerk
klimaat

fluvius.

ethias

Belfius

proximus

